HET UTRECHTS ARCHIEF

EERSTE BESTUURSRAPPORTAGE 2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding 2
2. Exploitatie 2024 HUA 3
3. Toelichting Financien 4
4. Toelichting op beleidsontwikkelingen 6
5. Verplichte paragrafen 17
6. Slotbeschouwing en advies 18
7. Vaststellingsbesluit 19

1. Inleiding

In de eerste maanden van 2024 werd er weer een aantal nieuwe archieven van overheden en van particulieren opgenomen in de depots. Ruim 60 meter ervan was afkomstig van Erfgoed van de Gemeente Utrecht, vanwege de verhuizing van deze afdeling. Ook werden onder meer archieven van de woningbouwvereniging Utrecht, het KNMI en de Gemeente Nieuwegein opgenomen. De digitalisering van een aantal belangrijke koloniale archieven ging de laatste fase in, met het oog op publieksraadpleging eind 2024.
Voor het e-depot werd gewerkt aan het Digitaal Atelier: een gestructureerde ontvangstomgeving voor digitale data voor het e-depot en het collectiebeheersysteem. Planning voor oplevering is eind 2024. Impactanalyses voor het e-depot werden uitgevoerd met de VRU, GGDrU en de Gemeente Nieuwegein.
De dienstverlening van HUA ontwikkelt zich steeds verder naar digitale dienstverlening. Hiervoor werd begin 2024 een plan vastgesteld dat stapsgewijs wordt uitgevoerd en waarvan we duidelijke resultaten zien. Het gebruik van de digitale collectie nam toe met 2,5%, het aantal inlichtingenmails steeg met 51% en het aantal chats met 37%. Het aantal fysiek opgevraagde stukken in de studiezaal daalde met 10%. Het programma Digitale Toegankelijkheid kwam in de afrondingsfase, waarmee een proces is ingericht om een groot deel van de 9 miljoen scans als Linked Open Data aan te bieden.
Het bezoek aan het publieksprogramma blijft stijgen. De tentoonstelling De getekende stad, eind 2023 geopend, is zeer succesvol en de 25.000e bezoeker verwachten we binnenkort te ontvangen. Zeer opvallend is het grote aantal jongeren onder de 30, één van de focusdoelgroepen, dat het archief bezoekt. En ook het scholenbezoek loopt volgens ambitie: in de eerste drie maanden van 2024 werden 38 schoolklassen ontvangen en vier nieuwe lessen aan het aanbod toegevoegd. Er waren activiteiten voor jong en oud, waaronder de pop-up expo ‘Queer thuiskomen’. Nieuwe presentaties en tentoonstellingen werden voorbereid, onder meer over de storm van 1674, de Stichtse Landbrief en de Utrechtse fotograaf Johannes Moesman.
Ten aanzien van het informatiebeheer werden de jaarverslagen van de archivaris besproken met de Gemeente Utrecht, Provincie Utrecht, de Gemeente Nieuwegein, VRU, GGDrU en RUD.
Bestuurlijk werd het bestuursconvenant Duurzame samenwerking tussen OCW en de RHC’s ondertekend. Hierin spreken de partijen uit om na de voorgenomen uitreding van het Rijk uit de GR langdurig te blijven samenwerken om de toegankelijkheid van de rijkscollecties in de regio te garanderen en de RHC’s als centrum van informatiebeheer te faciliteren. Dit convenant vormt een aanvulling op de nog op te stellen uittredingsregeling en specifieke uitkering en de (nog niet aangenomen) nieuwe Archiefwet. De twee werkgroepen Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling en Uitreding werken in de tussentijd verder aan de benodigde uitwerkingen en voorbereidingen. Ten slotte stelde HUA een nieuw meerjarenbeleidsplan op voor de periode 2025-2028, dat verder zal worden besproken in de bestuursvergadering van HUA van juni 2024

Utrecht,
Namens het Managementteam van Het Utrechts Archief,
De directeur,

Mw. drs. C.C.A.E. Keijsper

2. Exploitatie 2024 HUA

In dit overzicht worden de uitgangsbegroting, mutaties en de gewijzigde begroting getoond.

1e Bestuursrapportage HUA per 1 mei 2024									bedragen * € 1.000
Omschrijving	**I/S**	**Lasten**				**Baten**			
		Primaire begroting	**Verhoging**	**Verlaging**	**1e Berap**	**Primaire begroting**	**Verhoging**	**Verlaging**	**1e Berap**
Mutaties in lasten en baten									
Personeelskosten									
Eigen personeel	S		159		159				
Inhuur personeel	I		29		29				
Bedrijfsvoering	S			131	-131				
I&C - overheveling taken naar P&P	S			129	-129				
P&P - overheveling taken van I&C	S		129		129				
P&P - extra materiele kosten tbv projecten (Dito)	I		105		105				
Afschrijvingen	S			28	-28				
Baten Rijk	S						233		233
Financiele baten en lasten	I						150		150
Totaal		8.060	422	288	8.194	7.311	383	0	7.694
Resultaatbestemming						-749			-500
Mutaties in Reserves									
10013 Digitale Toegankelijkheid								5	
10014 Verkenning en inrichting Eigen e-depot								131	
10015 Energie en indexatie								113	
Totaal Reserves en Voorzieningen		0	0	0	0	749	0	249	500
Geraamd resultaat		**8.060**	**422**	**288**	**8.194**	**8.060**	**383**	**249**	**8.194**
Saldo van Baten en Lasten									**0**

3. Toelichting Financien

3.1. Inhoudelijke toelichting wijzigen baten, lasten, voorzieningen en reserves

1 - Hogere personeelslasten (€ 159.000 structureel en € 29.000 incidenteel)
Bij de primaire begroting voor 2024 is gerekend met een cao-verhoging van 2,8 procent. De afgesloten cao voor 2024 betekent voor HUA 6,6% effectief, dat is een structurele lastenverhoging van € 159.000. Voor 2024 is de verwachting dat de inhuur € 41.000 hoger uit zal komen dan begroot. Dit vanwege het niet in kunnen vullen van een vacatures met eigen personeel.

2 – Lagere lasten Bedrijfsvoering (€ 131.000 incidenteel)
Net als in 2023 blijven de energielasten beneden de eerdere opgestelde budget, voor 2024 zal dit € 131.000 bedragen. Daarmee kan de onttrekking aan de bestemmingsreserve Energie en Indexatie met hetzelfde bedrag verlaagd worden.

3 – Lagere lasten I&C (€ 129.000 structureel) en hogere lasten P&P (€ 129.000 structureel, € 105.000 incidenteel)
De werkzaamheden voor scanning on demand zijn overgegaan van de afdeling I&C naar de afdeling P&P, de budgetten worden nu structureel overgeheveld.
Met het vaststellen van de 1e berap 2023 is het niet gebruikte budget uit de bestemmingsreserve Digitale Toegankelijkheid voor een bedrag van € 138.000 teruggestort in de bestemmingsreserve. Het eindsaldo 2023 voor deze reserve bedroeg € 131.500. Voor dit jaar is er voorzien om hier € 105.000 uit te onttrekken. Het restant van € 26.000 zal begin 2025 worden ingezet.

4 – Lagere lasten Afschrijvingen (€ 29.000 incidenteel)
De investeringen en afschrijvingen zijn begin 2023 omgezet naar bedragen in februari 2023. De daadwerkelijke investeringen van eind 2023 zijn iets lager uitgekomen hetgeen zich vertaalt in lagere afschrijvingslaten voor 2024 dan begroot.

5 – Hogere baten Rijk (€ 233.000 structureel)
HUA heeft van het Rijk voor 2023 € 233.000 aan indexatie ontvangen. Dit wordt gecontinueerd in de reguliere bijdrage van het Rijk. Dit is ongeveer 9% structureel meer dan begroot.

6 – Hogere Financiële baten (€ 150.000 incidenteel)
In 2023 is er ongeveer € 90.000 aan rentebaten ontvangen vanuit het schatkistbankieren. De ontvangen rente voor de eerste 4 maanden is nog weer hoger dan eerder verwacht en voor het hele jaar wordt dit geschat op ongeveer € 150.000.

7 - Saldo van Baten en Lasten
Na vrijval van de reserves verwacht HUA op een lager negatief batig saldo voor 2024 uit te komen. Dat wil zeggen dat er in plaats van een negatief saldo van € 749.000 een negatief saldo van € 500.000 wordt verwacht. Zo hoeft er minder aan de bestemmingsreserve Verkenning en inrichting Eigen e-depot (€ 113.000), de reserve Energie en indexatie (€ 131.000) en de reserve Digitale toegankelijkheid (€ 5.000) onttrokken te worden.

HUA vraagt toestemming aan het bestuur:

1. **Voor verhoging van het lastenbudget met € 134.000 naar totaal € 8.194.000**
2. **Voor verhoging van het batenbudget met € 383.000 naar € 7.694.000**
3. **Voor een verlaging van de onttrekking uit de bestemmingsreserve Digitale toegankelijkheid van € 5.000, van € 131.000 uit de reserve Verkenning en inrichting eigen E-depot en van € 113.000 uit de reserve Energie en indexatie.**

3.2. Toelichting investeringen 2024

In de begroting 2022 was een investeringsruimte voorzien van € 146.00 voor de nieuwe backup-oplossing. (leverancier Comex.) Deze apparatuur is medio 2023 uiteindelijk aangeschaft en ontvangen maar door omstandigheden nog niet in werking gesteld. Er wordt daarom toestemming gevraagd om deze investering daadwerkelijk in 2024 door te voeren.
Daarnaast zijn er investeringen voorzien in Depotinrichting en inventarissen van € 160.000 en overige ICT onderdelen van € 50.000. Abusievelijk is in de begroting voor 2024 de boekwaarde van deze onderdelen benoemd die voortkomt uit de genoemde bedragen, maar zijn de investeringsbedragen zelf niet opgenomen. Voor deze investeringsbedragen wordt nu toestemming gevraagd.

HUA vraagt toestemming aan het bestuur:

1. **Voor een investering van € 146.000 in de Comex backup-oplossing**
2. **Voor een investeringsbudget van € 160.000 in Depotinrichting en inventarissen**
3. **Voor een investeringsbudget van € 50.000 in overige ICT apparatuur**

4. Toelichting op beleidsontwikkelingen

4.1. Speerpunt 1: Samen bouwen aan het archief van morgen

Informatie beter toegankelijk en beschikbaar

Collectievorming en toegankelijkheid

In verband met de verhuizing van de afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht van het Stadhuis naar de nieuwe locatie aan de Plompetorengracht zijn begin maart een aantal bestanden met voorrang opgenomen in het depot aan de Alexander Numankade, totaal ca. 60 meter, die bij HUA op locatie door een oud-medewerker van Erfgoed verder zullen worden bewerkt. Intussen zijn de werkzaamheden aan de archieven van de Griffie, de Bestuurs- en Concerndienst en Stadswerken, die HUA in opdracht van het CIO Office van de gemeente heeft uitgevoerd, volledig afgerond; overbrenging kan plaatsvinden zodat de gemeente de juiste beperkingen op de openbaarheid heeft gesteld. En wordt gestaag verder gewerkt aan de bewerking van de verzameling fotomateriaal van Gebouwd Erfgoed i.o.v. OO Ruimte. Na een soortgelijk bewerkingstraject in opdracht van de gemeente Nieuwegein konden in april al wel de archieven van het gemeentebestuur van Nieuwegein 2000-2011 worden overgebracht.
Ook naar de bewaarplaats van het rijksarchief werd een aantal belangrijke archieven overgebracht, waaronder een aanvulling op het archief van het KNMI en een hele reeks archieven van het college van bestuur en diverse faculteiten van de Universiteit Utrecht. Onder de particuliere archieven die nieuw werden verworven, kunnen worden vermeld: het archief van de familie Bosshardt, en dat van de woningbouwvereniging Utrecht.

Digitalisering en conservering

Ook in het voorbije halfjaar zijn goede vorderingen gemaakt met de digitalisering van archieven, zowel via Scanning on demand als via een aantal grote projecten. Begin 2024 konden ook de laatste scans van de digitalisering van het archief van het Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap worden gepubliceerd. Dit project vindt plaats met steun van het nationale programma Metamorfoze voor het behoud voor papieren erfgoed. Ook de digitalisering van het beeldmateriaal van de Raad voor de Zending en de Orde van de fransciscanen dat betrekking heeft op Indonesië en Irian Jaya uit 1930-1968 kon worden afgerond, een project dat met steun van het Programma Indisch Erfgoed Digitaal (PIED) wordt uitgevoerd. Beide projecten hebben een directe relatie met het thema Koloniaal Erfgoed.
Na een lange voorbereiding kon in maart ook een tweetal omvangrijke series uit het archief van het Hof van Utrecht worden aangeleverd voor digitalisering via het DTR-traject. Het al langer lopende project van het vlakken en digitaliseren van alle 3000 charters van het kapittel van St. Jan liep vertraging op door een defect aan de camera. Dit zal na ingebruikname van een nieuwe camera-installatie in de zomermaanden worden hervat.

Betrouwbare digitale informatie voor de lange termijn geborgd

Programma Digitale duurzaamheid

In de zomer van 2021 is het programma Digitale Duurzaamheid (DiDu) van start gegaan. Hiervoor is een programmamanager aangetrokken. In de jaren daarna is een eigen e-depotvoorziening aanbesteed en gebruik genomen en zijn een aantal bijbehorende digitale archiefdiensten ontwikkeld. Ook zijn bij verschillende overheden proeftrajecten en impactanalyses in gang gezet om de aansluiting op dit e-depot te verkennen. Dit jaar richt de aandacht zich op:

- Het inrichten en in gebruik nemen van de voorziening voor duurzaam digitaal beheer: digitaal atelier, toegang beperkt openbaar materiaal en toegang voor ambtenaren
- Het verder ontwikkelen van de Digitale Archiefdiensten: aansluitvoorwaarden

- Het uitvoeren en afronden van de proeftrajecten en impactanalyses bij VRU, GGDrU en gemeente Nieuwegein en het starten van een impactanalyse bij de PU
- Het opleveren van een gecombineerde PDC voor Toezicht en Digitale Archiefdiensten
- Het opstellen van een Preservation policy
- Het opstellen van aansluitplannen op de nieuwe voorziening voor en in nauwe samenwerking met GU en PU
- het participeren in samenwerking met andere archiefinstellingen in de regio met betrekking tot Common Ground en beheren aan de bron.
- Uitfaseren van het e-depot van het Nationaal Archief.

Hoe is intussen de stand van zaken? Op 8 november is de zoekingang op het e-depot op de website van HUA beschikbaar gekomen en is een eerste digital born archief voor het publiek toegankelijk geworden. Daarnaast is gewerkt aan het verder uitwerken van het programma van eisen voor het Digitaal atelier, gericht op de ontwikkeling van een optimale en goed gestructureerde ontvangstomgeving voor alle digitale data die HUA ontvangt en die bedoeld zijn om op te nemen in het e-depot of het collectiebeheersysteem. Oplevering van deze omgeving staat gepland voor eind 2024.
Voorbereidingen zijn gaande voor een impactanalyse als opmaat naar aansluiting van het nieuwe DMS van de PU op het e-depot. Door personeelskrapte aan de zijde van de PU is de start van dit project vertraagd.
Ook met de GU zijn veel gesprekken gevoerd om de mogelijkheden over concreet gebruik van het e-depot verder in kaart te brengen.
De impactanalyses die werden uitgevoerd in samenwerking met de VRU en de GGDrU worden voor de zomer afgerond. Daarnaast is in maart een impactanalyse gestart om de aansluiting van het DMS van de gemeente Nieuwegein op het e-depot te verkennen.
Het concept voor de nieuwe PDC voor zowel Toezicht als de Digitale Archiefdiensten zal in juni ter review worden voorgelegd aan de partners. Ook is een set met technische specificaties ontwikkeld, als aanvulling op de voorwaarden voor digitale overbrenging die vorig jaar gereed kwam.

Ontwikkeling archieftoezicht

De eerste maanden van 2024 stonden in het teken van de jaarverslagen van de archivaris voor de diverse overheden waar HUA toezicht houdt op het informatiebeheer. Deze zijn intussen bij GU, PU en gemeente Nieuwegein, alsmede bij de VRU, GGDrU en RUD in het SIO besproken. Daarnaast spelen adviestrajecten met betrekking tot de GU (Capstone-methodiek voor emailarchivering) en de GGDrU (vervanging) en is een follow up uitgevoerd bij de gemeente Nieuwegein. Een follow up bij de RUD is in voorbereiding.

Versteviging van de positie in de regio voor beheer en gebruik van archief

HUA profileert zich nadrukkelijk als kennispartner in de regio. Ook dit jaar wordt vanuit Archieftoezicht ingezet op voorlichting over het duurzaam beheer van alle digitale informatie in het kader van de Omgevingswet (ingevoerd per 1 januari 2024) en de nieuwe selectiemethodiek voor e-mailbewaring (Capstone-methodiek).

4.2. Speerpunt 2: Jouw collectie [Utrecht] start bij HUA

(Digitale) Dienstverlening

In april 2024 is de nieuwe visie op dienstverlening afgerond en vastgesteld door het MT. Dit geeft Team Dienstverlening en de organisatie een duidelijke richting waarin we ons zullen ontwikkelen. Het nodigt uit tot nieuwe manieren van organisatie waarin digitaal leidend is én we kunnen blijven voorzien in fysieke dienstverlening. Team Dienstverlening wordt daarnaast een belangrijke basis om de klant centraal te kunnen stellen, waardoor ons karakter geleidelijk zal verschuiven van reactief naar meer proactief: voortaan leveren wij input op basis van de vragen en de wensen van onze klanten en gebruiken we deze input om prototypes te bouwen en onze diensten verder te ontwikkelen. Deze stap is een essentiële stap in het Programma Digitale Dienstverlening. We kijken uit naar deze nieuwe manier van werken en veranderende rol binnen de organisatie.

Waar we het onderzoek van onze klanten voorheen in veel gevallen uit handen namen, proberen we steeds vaker de klantenweer op de rit te krijgen zodat ze zelf verder kunnen. Deze veranderende werkwijze is de afgelopen jaren al in gang gezet, maar zullen we de komende periode verder stimuleren en uitbouwen. Een vernieuwd en overzichtelijk digitaal landschap is hiervoor een vereiste en de eerste stappen naar een nieuwe website als basis voor dat digitale landschap zijn inmiddels gezet.

Klanten weten ons via kanalen zoals telefoon, chat en email te vinden met vragen over de collectie. In 2023 is Freshworks in gebruik genomen voor de afhandeling van die vragen. Dit systeem geeft overzicht over welke vragen (tickets) binnenkomen en ook is duidelijk wie verantwoordelijk is voor de afhandeling van de vraag. Dit bevalt goed en heeft onze dienstverlening flink verbeterd, We streven naar een eerste reactie binnen 3 werkdagen maar de klant krijgt gemiddeld al binnen 24 uur een eerste reactie. Tickets worden gemiddeld binnen 4,5 dag opgelost. Een mooi resultaat aangezien we voor 14% van de tickets afhankelijk zijn van de expertise van een vakspecialist en 21% van de tickets vraagt om extra onderzoek. In 2024 wordt gedurende het hele jaar een tevredenheidsonderzoek gehouden over onze dienstverlening onder de klanten die ons via inlichtingen hebben benaderd.

Het aantal inlichtingenmails is in de periode januari t/m april 2024 met 51% gestegen ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Het aantal chatgesprekken is gestegen met 37%. Naast de uitbreiding van de chattijden is ook de mogelijkheid om buiten openingstijden een bericht achter te laten een reden van stijging. Gemiddeld worden er 43 offline berichten per maand achtergelaten en dit aantal stijgt.
Populaire onderwerpen zijn zowel bij inlichtingen als chatgesprekken: Stamboom & personenonderzoek, beeld en geluid, bouwtekeningen en brede onderzoeksvragen.
De cijfers van de (digitale) dienstverlening laten voor deze periode het volgende zien ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar:

- We zien een stijging van 14% in het aantal bezoekers op de studiezaal in de eerste periode van 2024.
- Het aantal aangevraagde stukken op de studiezaal lag 10% lager dan in dezelfde periode vorig jaar;
- Scanning on Demand laat deze periode een stijging zien van 12% in het aantal verzoeken ten opzichte van vorig jaar;
- In deze periode zijn er per maand gemiddeld 1800 bouwdossiers digitaal aangevraagd (70.992 scans in totaal). Een stijging van 20% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar.

Sinds 2023 zijn we voor de statistieken van www.hetutrechtsarchief.nl overgestapt naar Google Analytics 4 (GA4). Gegevens worden nu verzameld op basis van interacties op de website in plaats van de gebruiker zelf. Er worden 3 statistieken gemeten:

- Het totaal aantal sessies
- Het aantal sessies met engagement (sessies die langer dan 10 seconden duren)

- Het totaal aantal interacties (meting van alle handelingen op de website, hoe actief is men op de website).

Ons websitebezoek is zeer constant en stabiel. Het totaal aantal sessies op de website www.hetutrechtsarchief.nl is met 2.5% licht gestegen gebleven ten opzichte van dezelfde periode in 2023. Dit geldt ook voor de sessies met engagement (stijging van 3%).
Het totaal aantal interacties is met 7% gestegen. Kijkend naar het aantal weergaven in de eerste 4 maanden van 2024 is onze beeldbank nog steeds het meest populair onder onze bezoekers (26% van alle weergaven), gevolgd door de pagina Personen (22). In vergelijking met dezelfde periode in 2023 is te zien dat de weergave van personen flink in de lift zit.

Team

Het team dienstverlening is op de valreep van 2023 aangevuld met 2 nieuwe medewerkers Dienstverlening, die elk 6 uur per week werken, waardoor we meer rust en flexibiliteit in ons team hebben gekregen. Dit is noodzakelijk om de ambities die voortvloeien uit de nieuwe visie waar te kunnen maken, met name als het gaat om het actief onder de loep nemen van de processen van zoekvraag tot archiefstuk.

Ook op Logistiek is het team uitgebreid met enkele flexibel inzetbare medewerkers, die het logistieke werk combineren met een rol als publieksmedewerker op de HBS.

Informatieverrijking

Utrechtse notarissen (1600-1660)

Het crowdsourceproject op VeleHanden.nl van de Utrechtse notariële akten (1600 -1660) gaat zijn laatste fase in. Naar verwachting zal eind dit jaar het hele project na 30 jaar zijn afgerond en daarmee iedere bewaard gebleven notariële akte die voor een Utrechtse notaris tussen 1560 - 1811 passeerde, digitaal toegankelijk zijn. Het betreft per notariële akte ontsluiting (zowel invoer als controle) op aktesoort, datum, personen en locaties. Juist deze laatste overgebleven akten - vaak moeilijk leesbaar - vormen een uitdaging voor onze vrijwilligers. Het deelnemersveld bestaat dan ook uit een kwantitatief kleine groep van zo'n zeven personen, maar met het vereiste paleografische en historische inzicht gezegend.

Wat Staat Daer?

Het Utrechts Archief participeert in het paleografisch platform Wat Staat Daer? Deze website, waarbij inmiddels meer dan tien Archieven uit Nederland en België zijn aangesloten, presenteert zichzelf als een online oefentool voor het lezen van oude handschriften. Nu het vak paleografie inmiddels geen of slechts nog een stiefmoederlijke rol is toebedeeld in het universitaire onderwijs, neemt Wat Staat Daer het stokje van de fysieke docent steeds vaker over. De diverse in ontwikkeling zijnde HTR tools mogen de toekomst hebben, Het Utrechts Archief ziet in dat een zelfstandige beheersing van het oude schrift noodzakelijk blijft om de computer niet alleen te kunnen blijven trainen, maar ook – waar nodig – terecht te kunnen blijven wijzen. Het controleren van HTR blijft vooralsnog mensenwerk.

Project Indisch Erfgoed / Indische repatrianten

Dit project betreft het ontsluiten, verrijken en publiceren van persoonsgegevens van repatrianten en spijtoptanten die voorkomen op een drietal kaartsystemen, onderdeel van het archief van het Centraal Comité van kerkelijk en particulier (CCKP) initiatief voor de sociale zorg ten behoeve van gerepatrieerden van de Nederlandse Hervormde kerk (1950-1968). Dit archief berust als bruikleen van de PKN in het Utrechts Archief. Voorafgaand aan deze bewerking is het archief in de zomer gedigitaliseerd met subsidie van het landelijk project Indisch Erfgoed Digitaal (PIED). Belangrijke bestaande collecties over Indisch erfgoed worden hierbij digitaal duurzaam

bewaard en online vindbaar en bruikbaar gemaakt voor beoogde doelgroepen. Hiermee zal dit dienen als basisinfrastructuur voor reconstructie van familiegeschiedenis voor nabestaanden en voor educatie.
De belangrijkste betrokkenen komen uit de brede Indische gemeenschap: iedereen met wortels in voormalig Nederlands-Indië, die zelf of van wie de voorouder(s) door oorlogsgeweld en naoorlogse ontwikkelingen in de periode vanaf eind 1945 tot 1968 naar Nederland zijn geëmigreerd.

Op deze kaarten staan gegevens van personen die noodgedwongen naar Nederland vertrokken. Eenmaal daar – vaak voor het eerst, dus het woord repatriant is vooral symbolisch – kregen de mensen hulp van het CCKP. Tot nu toe is er weinig bekend over hoe deze mensen naar Nederland kwamen en waar ze terecht kwamen kort na hun aankomst. Deze kaarten bieden deze informatie wel en zijn daarom niet alleen van historisch belang, maar voor betrokkenen en hun nabestaanden ook van grote persoonlijke waarde. Daarnaast wordt ook een project opgestart waarbij eventuele ontbrekende data op de kaartsystemen worden aangevuld met persoonsgegevens uit dossiers.
Het Utrechts Archief streeft ernaar om deze kaarten online doorzoekbaar te maken voor betrokkenen, nabestaanden en onderzoekers, rekening houdend met de privacy van eventueel nog levende personen. Het archief beheert drie kaartsystemen met in totaal ongeveer 45.000 persoonsgegevens van gerepatrieerden.
De kaarten worden in de zomer van 2024 gemetadateerd door het invoerbedrijf Alembo. De verwachting is dat in het najaar van 2024 de ingevoerde data onder bepaalde voorwaarde op de website van Het Utrechts Archief en het nieuwe platform van het Project Indisch Erfgoed Digitaal te raadplegen zijn.

Enkele repatrianten uit Indonesië in een trein, bij aankomst op het N.S.-station Weert, 1958

Utrecht Time Machine

De Utrecht Time Machine (UTM) is een innovatief project dat cultureel-historische entiteiten en concepten verbindt door tijd en plaats, waaraan HUA als partner deelneemt. Het project integreert objecten uit verschillende collecties en maakt gebruik van linked data om een reeks van experimentele interfaces aan te bieden aan een breed publiek, van 2D-kaarten tot 4D-visualisaties. In november 2023 wint UTM voor het tweede achtereenvolgende jaar de juryprijs bij HackaLOD, georganiseerd door het Netwerk Digitaal Erfgoed. Het winnende project, "Through the Looking Glass", is een game waarbij spelers binnen kunnen stappen in kunstwerken van bekende schilders zoals Saenredam en Saftleven, met behulp van AI en geo-referentie van historische punten via Wikidata. Een andere doorbraak is de koppeling van filmfragmenten uit de collectie van Het Utrechts Archief aan de Utrecht Time Machine. Via aansluiting op de experimentele Linked Open Data-omgeving van Het Utrechts Archief zijn 6165 filmfragmenten en 456 nieuwe locaties aan de Utrecht Time Machine toegevoegd. UTM heeft een actieve gebruikersbasis, met 6006 mobiele sessies en 3209 desktop sessies in de laatste twee kwartalen. De feedback is overwegend positief met 64 positieve reacties tegenover 7 met ruimte voor

verbetering. De website en apps bevatten 373 locaties (exclusief locaties uit films) met 516 verhalen, en 22 wandel-/fietsroutes. Er is een significante betrokkenheid van 19 deelnemende organisaties.

Programma Digitale toegankelijkheid

Het programma Digitale Toegankelijkheid (DiTo) is gericht op het digitaal toegankelijker maken van ons archief door de inzet van Artificiële Intelligentie (AI) en Linked Open Data (LOD) en heeft in januari de derde fase afgerond. Inmiddels zijn we bezig met de vierde fase.

AI

Op AI-gebied hebben wij ons vooral gericht op Handwritten Text Recognition (HTR) met Transkribus en open source HTR-tool Loghi. Na een succesvolle Loghi pilot hebben we een Loghi HUA computer ingericht en zijn we verschillende bronnen door Loghi aan het halen en aan het beoordelen. De herkenning van de letters gaat heel goed, maar helaas zijn er nog enkele layout-uitdagingen. Hiervoor zijn we net gestart met het hertrainen van de layout van pagina's. Met Loghi en Transkribus kunnen we een substantieel deel van de 9 miljoen HUA scans van transcripties voorzien. Voor publicatie van de HTR en scans hebben we voor de komende twee jaar gekozen voor Sites van Transkribus en onze eigen HUA versie ingericht. Deze is getest en zal in Q2 officieel live gaan.

Qua kennisdeling op het gebied van innovatie en AI hebben we als HUA onder meer dit gedaan:

- Transkribus congres in Innsbruck: deelname aan panel over Large Language Models.
- AI presentatie tijdens AI en erfgoeddag in het Allard Pierson.
- GPT-NL en erfgoed sessie bij HUA georganiseerd samen met TNO en SURF met AI experts en erfgoed professionals.

Linked Open Data (LOD)

Op het gebied van LOD hebben we de volgende resultaten behaald:

- Mapping van onze open data naar LOD met bronmateriaal uit onze Archieven, Beeld, en Bibliotheek. Hiervoor maken we gebruik van onze LOD transformatie pipeline en triplestore vanuit het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE).
- Funding hebben we (via de gebruikersvereniging van MAIS-Flexis) toegekend gekregen vanuit het NDE om MAIS-Flexis NDE compatibel te maken. Dat wil zeggen geschikt voor LOD. We zijn samen met De Ree, het NDE en andere archieven bezig met de implementatie.
- We ontwikkelen een prototype LOD zoekomgevingen, gericht op kasteel Amerongen. Dit doen wij samen met Regionaal Archief Zuid-Utrecht en Kasteel Amerongen. Ook hiervoor hebben wij funding vanuit het NDE toegezegd gekregen. Dit prototype wordt over enkele maanden opgeleverd.

Publieksprogrammering

Training Omgaan met verbale agressie

Op 29 januari hebben team Publieksprogrammering en team Dienstverlening een training gevolgd over Omgaan met verbale agressie. Aangezien al deze collega's via hun werk in contact staan met klanten of bezoekers hebben zij hier nu en dan mee te maken. In deze training ontwikkelen zij vaardigheden die ze kunnen inzetten om effectief om te gaan met verbale agressie. Het zogenaamde ‘innerlijke kompas’ is enorm gegroeid en iedereen heeft zijn eigen top 3 gecreëerd over hoe te handelen bij grensoverschrijdend gedrag.

Tentoonstellingen

In het eerste kwartaal van 2024 is het tweede deel van de tentoonstelling De getekende stad aan de beurt: de achttiende eeuw. Nadat in de zeventiende eeuw de spectaculaire tekeningen van Saftleven en Saenredam tentoongesteld zijn, worden nu de tekeningen van de achttiende-eeuwse Utrechtse tekenaar Jan de Beijer en tekenaarsfamilie Van Liender getoond, naast werken van Utrechtse tijdgenoten. De tentoonstelling heeft een nieuw kleurenpalet gekregen en de audiotour is vernieuwd. Hierdoor is de tentoonstelling met relatief ‘simpele’ ingrepen in een nieuw jasje gestoken.
Na deze wissel kunnen we voor het eerst ervaren of onze plannen om terugkerend bezoek te stimuleren zijn gelukt. Via meerdere kanalen (gastenboek, reacties bij de receptie) vernemen we dat dit meer dan succesvol was: dankzij de communicatiemiddelen en de inzet van de receptionisten weten vele bezoekers van de zeventiende eeuw, ook de achttiende eeuw te vinden. Tegelijkertijd ontvangen we ook veel nieuwe bezoekers in De getekende stad. Daarom is ervoor gekozen om de tentoonstelling te verlengen tot de zomer 2024.
In het eerste kwartaal werkt het team ook weer vooruit aan de laatste wissel van De getekende stad, namelijk de negentiende eeuw. Daarnaast is vooruit gewerkt aan de zomerpresentatie, activiteiten en een speurtocht over de storm die 350 jaar geleden het middenschip van de Domkerk deed instorten. Deze presentatie is een samenwerking met de Domtoren en DomUnder, die deze zomer veel activiteiten op het Domplein zullen organiseren.
Ten slotte werkt het team ook vooruit aan de tentoonstellingen over de fotografie van Johannes Moesman en de verjaardag van de Stichtse Landbrief. Dezen zullen respectievelijk vanaf oktober 2024 en mei 2025 te bezoeken zijn in Het Utrechts Archief.

Activiteiten & Evenementen

In deze periode is veel geprogrammeerd rondom de tentoonstelling De getekende stad. Deze activiteiten zijn erg populair gebleken. Hieronder volgt een kort overzicht:

Op 18 februari vond er een lezing plaats over Utrecht in de 18e eeuw door Michiel Plomp.
Op 28 januari en 24 februari verzorgde kunstenaar Fedor van Rossem de kinderworkshop ‘De zelfgetekende stad’, waarin de groep eerst gezamenlijk de tentoonstelling verkende, om daarna zelf met potlood en papier aan de slag te gaan. Op 18 februari gaven tekenaars van kunstenaarscollectief De Inktpot een vergelijkbare tekenworkshop voor volwassenen.

Naast de randprogrammering bij tentoonstellingen staat er van 18 t/m 24 maart een pop-up expositie in het Auditorium, getiteld ‘Queer thuiskomen’. Deze expositie is georganiseerd in samenwerking met stichting FAAM en exposeert een werk van drie jonge makers. Deze jonge stichting brengt onderzoek en kunst samen. In het kader van het project Queer Hier organiseerden zij de interventie ‘Queer thuiskomen: op visite’ in het Audiotorium. Op zondag 24 maart zijn de makers zelf aanwezig voor een rondleiding en panelgesprek.
Op 23 maart zijn medewerkers van team dienstverlening aanwezig bij de boekenweekmarkt in Bibliotheek Utrecht op de Neude. Daar informeren zij mensen over genealogisch onderzoek in het archief.

Educatie

Team Educatie heeft vier nieuwe lesprogramma’s ontwikkeld, waarvan één voor het primair onderwijs en drie voor het voortgezet onderwijs. De nieuwe programma’s worden tot dusver goed ontvangen en twee van de vier nieuwe programma's zijn zelfs ook al geboekt in het huidige schooljaar 2023-2024.
Op 7 maart heeft team Educatie weer een JINC-bliksemstage bij HUA georganiseerd. Tijdens een Bliksemstage bezoeken kinderen van de basisschool en het vmbo een bedrijf voor een kennismaking met een aantal beroepen. Ze steken de handen uit de mouwen en doen een ochtend lang echt ervaring op. Op deze manier ervaren ze hoe het is om bij een bedrijf te werken en weten ze beter wat ze leuk vinden. Wij ontvangen 2x per jaar een dergelijke

groep leerlingen. Met deze groep leerlingen hebben we ook voor het eerst geëxperimenteerd met een groep leerlingen rondleiden op de studiezaal terwijl deze ook geopend was voor onze reguliere bezoekers. Het was erg leuk om de interactie tussen hen te zien. Zo wilden de vaste bezoekers graag vertellen wat voor onderzoek zij aan het doen waren en waren leerlingen erg nieuwsgierig en stelden veel vragen.

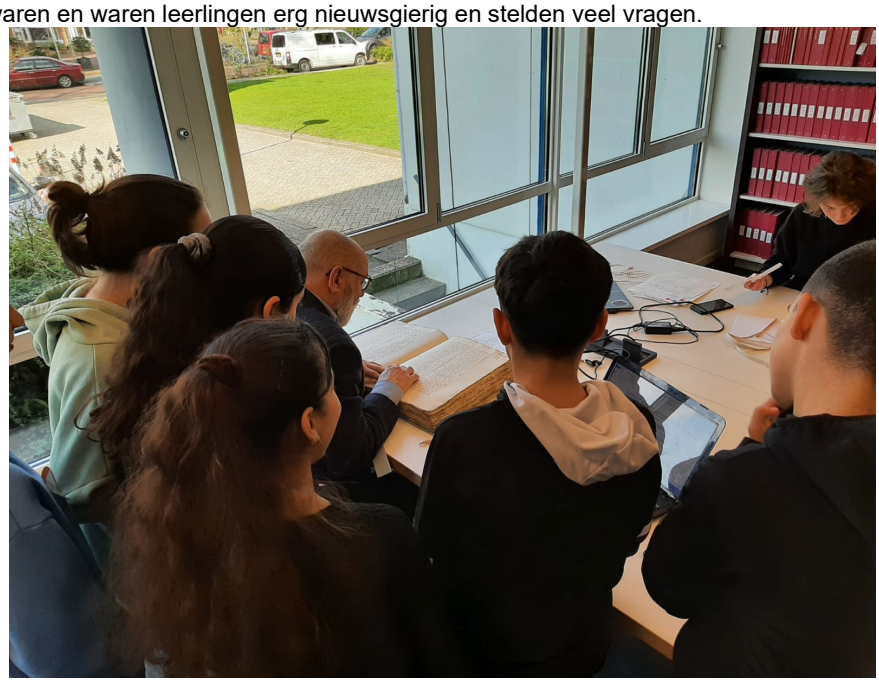

In de periode januari-maart 2024 kwamen er 38 klassen op bezoek, waarvan 15 PO, 7 VO en 16 HBO/WO. In deze klassen zaten in totaal 954 leerlingen. Deze leerlingen zaten op 15 verschillende scholen. De klassen komen allemaal uit Utrecht (100%). Van de bezoekende klassen hebben er 10 via Cultuur en School Utrecht geboekt, dat is circa 26,3%. De meerderheid van de scholen boekt dus nog steeds rechtstreeks bij ons.

4.3. Speerpunt 3: Onze organisatie maken we met elkaar

Meerjarenbeleidsplan 2025 – 2028

In de bestuursvergadering van maart heeft het bestuur gesproken over het concept meerjarenbeleidsplan 2024 – 2028. Daarbij heeft de voorzitter het bestuur geïnformeerd over de financiële tekorten vanaf 2026 bij de Gemeente Utrecht als gevolg van het zogenaamde 'ravijnjaar'. Ook de provincie Utrecht zal – weliswaar in mindere mate - te maken krijgen met bezuinigingen op het provinciefonds.In dit kader heeft het bestuur het concept meerjarenbeleidsplan aangehouden en gevraagd om de ambities te prioriteren en faseren. Dit zal besproken worden in de bestuursvergadering van juni.

Personeel

Nu we weer regelmatig op kantoor zijn worden werkplekken belangrijker en is een aantal zit-sta bureaus aangeschaft die bijdragen aan de vitaliteit van onze medewerkers.

Op het gebied van e-hrm is een volgende slag gemaakt en is het declareren van de reiskosten woon-werkverkeer vereenvoudigd in AFAS. Tegelijkertijd is de regeling voor vergoeding woon-werkverkeer vernieuwd en aangepast aan de post corona tijd.

Begin van dit jaar is het gelukt om de vacature van informatiemanagerte vervullen.

Tot slot hebben we in deze periode actief ingezet op stageplekken. In verschillende teams zijn stagiaires bezig met geografische informatie, publieksprogrammering en de toegankelijkheid van de collectie.

Uittreding Rijk

Op 1 februari is het bestuursconvenant Duurzame samenwerking ministerie OCW en de RHC’s ondertekend door de betrokken partijen. In dit convenant spreken de partijen uit om na de voorgenomen uitreding van het Rijk uit de gemeenschappelijke regeling langdurig te blijven samenwerken om zo de toegankelijkheid van de rijkscollecties in de regio te garanderen en om ook de doorontwikkeling van de RHC’s als regionaal centrum van het informatiebeheer te faciliteren. Dit convenant vormt een aanvulling op de nog op te stellen uittredingsregeling en specifieke uitkering en op (de nog niet aangenomen) nieuwe archiefwet 2021.

De nieuwe archiefwet 2021 is nog steeds onderwerp van gesprek in de Tweede Kamer. In verband hiermee heeft de staatssecretaris OCW aan de RHC’s laten weten dat de voorgenomen uittreding nu wordt voorzien per 1 januari 2026.

De twee werkgroepen Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling en Uitreding gaan in de tussentijd verder met de benodigde uitwerkingen en voorbereidingen.

De werkgroep Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling heeft als eerste de aanpassingen van de gemeenschappelijke met de drie huidige partners opgepakt. Aanpassing hiervan is noodzakelijk in verband met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR). Een eerste concept is opgesteld door HUA, gemeente Utrecht (GU) en provincie Utrecht (PU). Op dit moment wordt er afstemming gezocht met het Nationaal Archief (NA) en OCW. De planning is om de aangepaste gemeenschappelijke regeling en toelichting in de tweede helft van dit jaar via het bestuur van HUA door te zetten naar Raad, Staten en het Rijk. Hierna zal de werkgroep de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling oppakken zonder het Rijk als partner.

De werkgroep Uittreding is van start gegaan. De eerste stap is om een uittredingsplan op hoofdlijnen voor te bereiden voor bespreking in de bestuursvergadering van juni. Daarna zullen de onderdelen specifiek worden uitgewerkt. .
Op bestuurlijk niveau vinden er op reguliere basis afstemmingsgesprekken over de uittreding plaats tussen dhr Wienen, als voorzitter van het delegatieoverleg van de RHC's, en de andere voorzitters/bestuurders van de RHC's.

Duurzaamheid

HUA is bezig de benodigde rapportages over aanpassingen in de energiehuishouding in kaart te brengen. Dit traject zal de komende jaren de nodige aandacht vragen.
HUA maakt gebruik van een gebouwenbeheersysteem (GBS). Dit systeem voorziet echter niet de benodigde meetpunten op detailniveau. HUA heeft daarom een project opgestart om te onderzoeken hoe dit systeem vervangen kan worden in de komende tijd. Zo moet er bijvoorbeeld inzicht verkregen worden in de verbruikte energie per verdieping van de archieftorens en de daar bij horende temperatuur en luchtvochtigheid.

ICT - Regie op ICT en CISO

Na de overname door Score Utica van het netwerkbeheer, het werkplekbeheer en het serverbeheer en de inwerkingtreding van de SIEM/SOC (24/7 monitoring) heeft de CISO (InCyber) een audit uitgevoerd op de geïmplementeerde veiligheidsmaatregelen via een zogenaamde Pentest. Via een "Blackbox" pentest, een test zonder voorkennis bij InCyber, heeft de CISO naar het aanvalsoppervlak van de organisatie gekeken. De algemene conclusie van de CISO is dat de test een overwegend positief resultaat heeft opgeleverd. Een van de meest opvallende positieve bevindingen is volgens de CISO de vernieuwing van de netwerkomgeving en het feit dat deze volledig geüpdatet is. Uiteraard heeft de CISO ook aanbevelingen gedaan die direct zijn opgepakt.
In begin van het jaar hebben we een junior informatiemanager kunnen aantrekken als coördinator van het vernieuwde team ICT. Deze junior informatiemanager zal dit jaar worden begeleid door een ervaren externe informatiemanager die HUA ook zal ondersteunen bij het opzetten van een strategisch informatieplan.

5. Verplichte paragrafen

Ten aanzien van de verplichte paragrafen zijn de volgende beleidsontwikkelingen te melden:

1. Budgetten directie

De budgetten voor promotie, communicatie, personeel, juridische advisering en bestuur verlopen door onder- en overbestedingen nu steeds of budgettair neutraal of er wordt minder besteed dan begroot.

6. Slotbeschouwing en advies

In samenwerking met de MT-leden is door Financiën een uitgebreide doorlichting uitgevoerd van de budgetten van de begroting 2024. Daarbij zijn inhoud, beleid en geld aan elkaar te koppelen, zodat daarop tijdig door het MT kan worden gestuurd en bijgestuurd.

Advies:
Onder verwijzing naar bovenstaande paragrafen wordt geadviseerd:

1. De volgende aanpassingen in de financiële begroting te accorderen:
    a. de verhoging van het lastenbudget met € 134.000 naar totaal € 8.194.000
    b. de verhoging van het batenbudget met € 383.000 naar € 7.694.000
    c. de verlaging van de onttrekking uit de bestemminsreserve Digitale toegankelijkheid van € 5.000
    d. de verlaging van de onttrekking uit de bestemmingsreserve Verkenning en inrichting eigen E-depot van € 131.000 uit
    e. de verlaging van de onttrekking uit de bestemmingsreserve Energie en indexatie van € 113.000.
2. De volgende ruimte in de investeringsbudgetten beschikbaar te stellen:
    a. € 146.000 in de ICT Comex backup-oplossing
    b. € 160.000 in Depotinrichting en inventarissen
    c. € 50.000 in overige ICT apparatuur

7. Vaststellingsbesluit

Directeur en Managementteam van Het Utrechts Archief

Als ontwerp 1e Bestuursrapportage 2024 vastgesteld en aangeboden aan het Algemeen Bestuur op 17 juni 2024.

De directeur van Het Utrechts Archief

mw. drs. C.C.A.E. Keijsper

Algemeen Bestuur

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Het Utrechts Archief in zijn vergadering van 17 juni 2024.

de directeur,	de voorzitter,
mw. drs. C.C.A.E. Keijsper	mw. drs. R. Streefland